

Järvenpään kaupungin seminaari 9.12.2021

Ilmasto- ja luontotyö hyvinvoinnin ja elinvoiman vauhdittajana

Tatu Leinonen

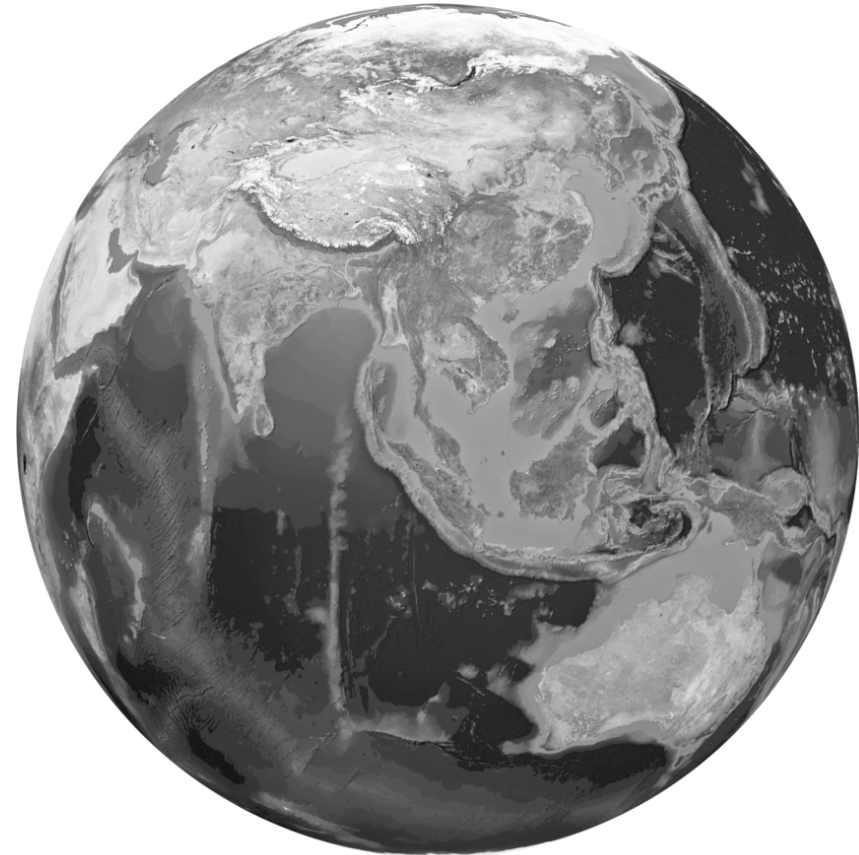
asiantuntija

Ilmasto- ja luontoratkaisut

Ekologinen kestävyyskriisi

1. Ilmaston kuumeneminen
2. Luontokato
3. Resurssien hupeneminen
& saastuminen

Kunnilla on tärkeä rooli ilmastokriisin ja luontokadon ratkaisussa

1. Ilmasto:

Kunnat voivat vaikuttaa päästöihin esimerkiksi lämmityksen, liikkumisen ratkaisujen ja julkisten hankintojen kautta.

2. Luonto:

Kunnilla on erinomaiset mahdollisuudet vahvistaa luonnon monimuotoisuutta esimerkiksi lähimetsissä ja viheralueilla. Kunta voi myös huomioida tärkeitä luontoarvoja esimerkiksi kaavoituksen kautta.

Samalla kunnat voivat hyötyä ilmasto- ja luontotyöstä

- 1. Kustannussäästöt** (esim. energiatehokkuus, viheralueiden hoitokäytännöt)
- 2. Aluetalouden elinvoiman vahvistaminen** (mm. puhtaan energian saatavuus, materiaalikiertoista liiketoimintaa)
- 3. Asukkaiden hyvinvointi** (mm. metsien virkistys- ja terveyshyödyt)
- 4. Yhteistyö ja kuntalaisten osallisuus** (uudet kumppanuudet, parhaat käytännöt jakoon)

Mitä siis kuuluu kuntien ilmasto- ja luontotyölle?

Mitä selvitettiin?

1

Ilmastotyö:

Tavoitteet, päästöt, toimet

2

Luontotyö:

Monimuotoisuustavoitteet,
toimet

3

Yhteisiä teemoja:

Mahdollistajat,
läpileikkaavat työkalut

Miten selvitettiin?

Tiedonkeruu:

- Verkkosivuanalyysi: Kaikkien Suomen 309 kunnan verkkosivut, strategioita, toimenpideohjelmia, tiedotteita, selvityksiä
- Kuntien päästöaineiston analyysi (Syken ALas-malli)
- Kysely & haastattelut
- Toteuttaja: Sitowise Oy

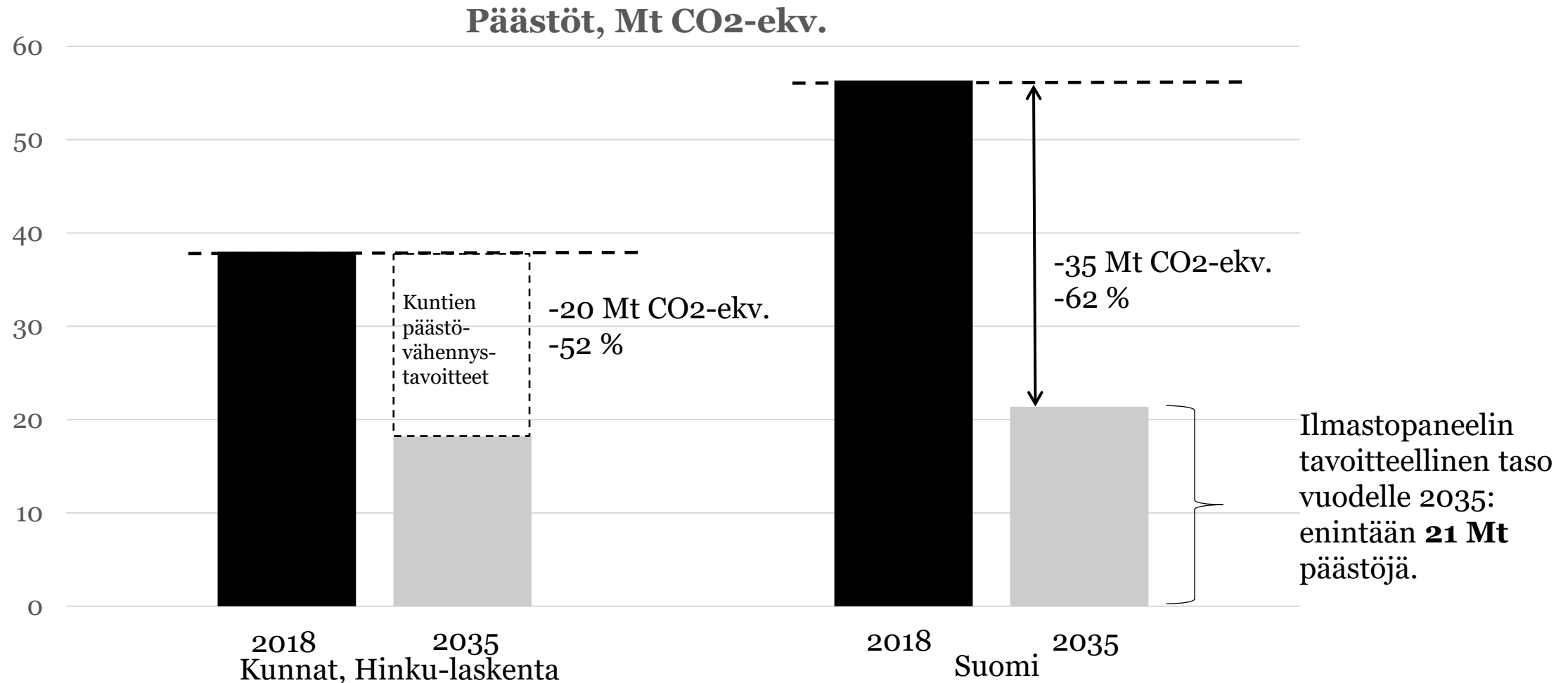

Ilmastotyö

Ilmastotavoitteet

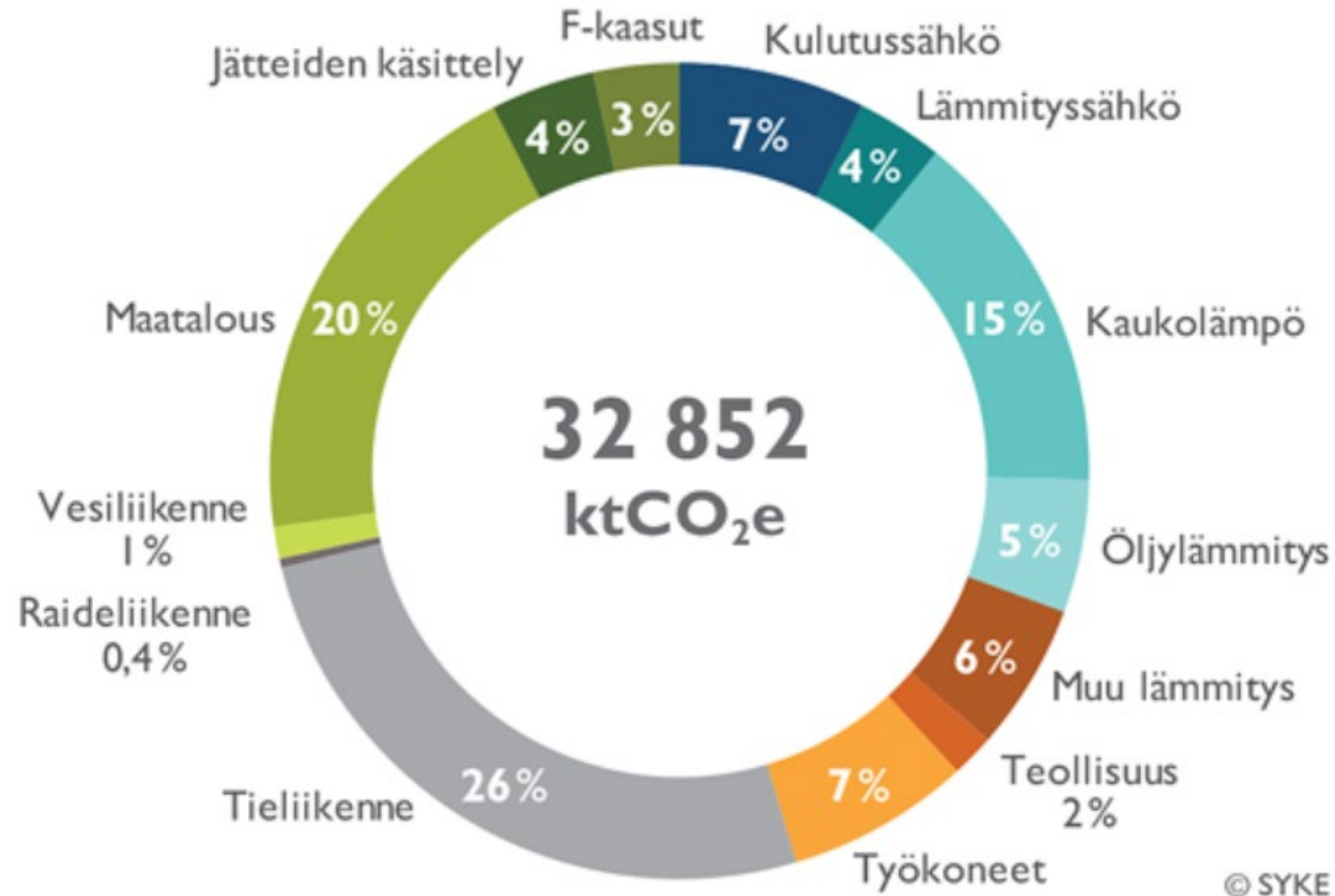
- 1** **Kaksi kolmesta kunnasta** (206 kuntaa 309:stä) on asettanut ilmastotavoitteen
- 2** Yleisin tavoite on **hiilineutraalisuus**, yhteensä 130 kunnalla
- 3** Hiilineutraaliutta tavoitellaan **tyypillisesti vuonna 2030**

Jos ilmastotavoitteet toteutuvat, kuntien päästöt puolittuvat 2035 mennessä

Lähteet: Suomen ympäristökeskus, Alueellinen laskentamalli. Tilastokeskus, kasvihuonekaasupäästöt Suomessa. Ilmastopaneeli 1/2021. Kuntien päästöt v. 2035 Sitowise Oy analyysi kuntien ilmastotavoitteista.

Lämmitys ja tieliikenne suurimmat päästölähteet kunnissa

Suomen kuntien yhteenlaskettujen kasvihuonekaasupäästöjen jakauma vuonna 2020. Päästöt on laskettu Hinku-laskentasääntöjen mukaisesti. © SYKE

Onnistumisia ja haasteita?

Päästöt ovat laskeneet erityisesti:

- Lämmityksessä
- Kulutussähkössä
- Jätteiden käsittelyssä

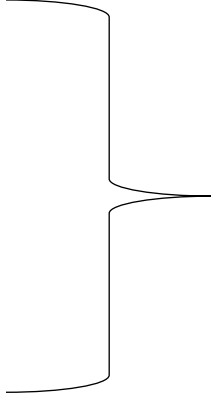
Haasteellisempina koetaan:

- Tieliikenteen päästöt
- Maatalouden päästöt

Luontotyö

Tyypillisiä luontotoimia kunnissa:

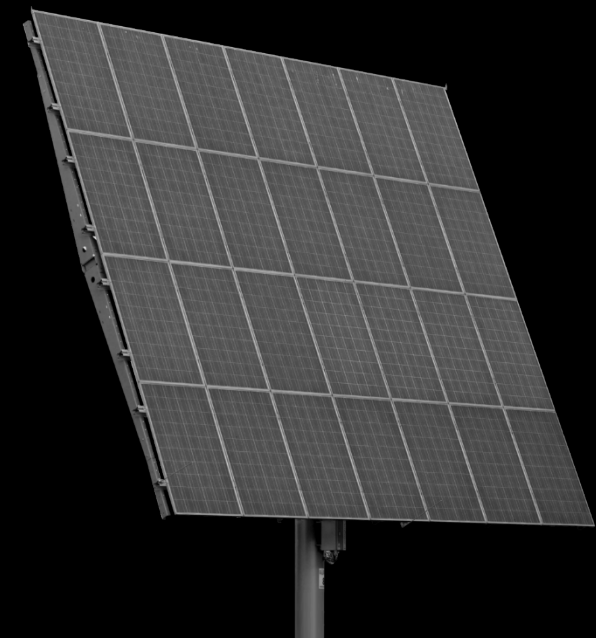
- 1 **Vieraslajien torjunta**
 - 2 **Vesistöjen kunnostus**
 - 3 **Aloitteet suojelualueiden perustamiseksi**
 - 4 **Virkistysalueiden toteuttaminen**
-
- Velvoitteita lakien perusteella

Luontotavoitteet

- 1 **Vasta joka viides** (64 kuntaa 309:stä) asettanut luonnon monimuotoisuutta koskevan tavoitteen
- 2 Näistä 26:lla kirjattuna myös **toimenpiteitä** tavoitteiden saavuttamiseksi sekä **mittareita** edistymisen seuraamiseksi
- 3 Väkiluvultaan isot ja kasvavat kunnat tyypillisesti aktiivisempia
- 4 **Uudellamaalla, Pirkanmaalla ja Etelä-Karjalassa** vähintään 3 kuntaa, joilla kuvattuna tavoite + toimenpiteitä + mittarit

Yhteisiä teemoja

Mahdollistajia

7 mahdollistajaa

1. Johdon tuki
2. Integrointi kunnan johtamisjärjestelmään
3. Yhteistyö kuntaorganisaation sisällä
4. Kumppanuus ulkopuolisten toimijoiden kanssa
5. Osaamisen vahvistaminen
6. Resurssointi
7. Viestintä työstä ja saavutuksista

Esimerkkejä kaupungin luontoratkaisuista

Esimerkkejä kaupungin luontoratkaisuihin

- 1) ”Hallittu hoitamattomuus” osaksi kunnan luontostrategiaa
 - Niityt, kedot, pöheiköt, paahdeympäristöt
- 2) Valitaan lajit viisaasti istutuksissa
- 3) Kuntametsät
 - Kaavoituksessa taajamametsien turvaaminen
 - Talousmetsissä luonnon monimuotoisuutta tukevat toimet
- 4) Kosteikot ja vesistöt

Kuntalainen! Tiesitkö, että luonto tarjoaa...

- Harrastus- ja leikkipaikkoja
- Terveysttä (esim. psyykkinen ja fyysinen terveys, vähentää allergioita)
- Ilman puhdistusta
- Liikenteen äänien vaimennusta – ja luontoääniä kaupunkiin
- Pölyttäjäpalveluita, joista puutarhasi sadot hyötyvät
- Hiilensidontaa (esim. lähimetsissä)

A black and white photograph of a person's hands holding a tablet. The left hand is on the left side of the tablet, and the right hand is on the right side, with the index finger pointing towards the screen. The screen is black and displays the word 'Lopuksi' in white, bold, sans-serif font. The background is black.

Lopuksi

Lopuksi

- 1 Ilmasto- ja luontotyöhön liittyy monia hyötyjä.
- 2 Ilmastotyössä ollaan jo monilta osin liikkeellä, mutta lisää kaasua tarvitaan.
- 3 Luontotyö on nouseva teema – on kunnan etu olla mukana kehityksessä jo nyt.
 - Luonto osaksi arjen toimintaa toimialoittain
 - Pidemmällä tähtäimellä luontovaikutusten seuranta ja hillintä (+ positiivisten vaikutusten tuottaminen)

Selvitys ja 12+1 vinkkiä Sitran verkkosivuilla

Selvitys

EHDOTUS 9 min

12+1 vinkkiä kuntien ilmasto-, luonto- ja kiertotalousratkaisuihin

Kunnat ovat avainasemassa ilmastopäästöjen vähentämisessä ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Kokosimme kuntavaalien alla listan lupaavimpia ilmasto-, luonto- ja kiertotalousratkaisuja.

KIRJOITTAJAT

Antti Lehtinen
Asiantuntija,
Viestintä ja
yhteistyösuhteet,
Sitra

Antti Koistinen
Asiantuntija,
Viestintä ja
yhteistyösuhteet,
Sitra

JULKAISTU
14.05.2021

Topias Dean, Sitra

12+1 vinkkiä

**HYVÄÄ
HUOMISTA,
SUOMI!**

